

Kaupunginhallitukselle 25.5.2026

Vasemmiston valtuustoryhmän talouden tasapainotuksen vaihtoehtoiset linjaukset

Yhteenveto

Kaupunginhallitus päätti 9.2.2026 käynnistää talouden tasapainotustyön osana vuoden 2027 talousarvion ja 2028–2029 taloussuunnitelman laadintaa. Talouden tasapainotuksella varmistetaan Espoo-tarinassa määriteltujen taloustavoitteiden saavuttaminen. Kokonaissopeutustarve on noin 220 milj. euroa ja talouden tasapainotuksella pyritään keskimäärin 70 milj. euron vuosivaikutukseen taloussuunnitelmakaudella 2027–2029.

Vasemmiston valtuustoryhmän vaihtoehtokehyksen linjaukset sisältävät harkittuja menovähennyksiä sekä rakenteellisesti kestävää tulopohjan vahvistamista käyttötalouden tulolisäysten, rahastojen ja investointien sekä verotuksen keinoin. Tavoitteena on pitäytyä Espoo-tarinan mukaisesti asetetuissa asukaskohtaisen velan ja investointien tulorahoituksen määrissä.

Kustannussäästöjen saavuttamiseksi on tarkasteltu palveluiden tehostamista ja toimintojen tai toimitilojen käytön uudelleenjärjestelyjä. Palveluiden hinnoittelua on kasvatettu todella maltillisesti. Vasemmiston ryhmän tahtotila on turvata kuntalaisten palvelut pitkälti nykyisellä tasolla ja laajuudella yleistä tulokertymää vahvistamalla.

Investointiohjelman kohteiden ajoituksen ja määrärahasojen osalta vasemmiston ryhmä yhtyy kaupungin esittämään, uudelleen arvioituun kokonaisuuteen. Rahoitustuottojen osuuteen talouden tasapainotuksessa vasemmiston ryhmä yhtyy kaupungin pohjaesityksen mukaisiin arviointeihin.

Vasemmiston vaihtoehtoesityksen mukaan talouden tasapaino saavutetaan vuoden 2029 loppuun mennessä siten, että kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta paranee n. 230 milj. euroa vuosina 2026–2029. Rakenteellinen eli pysyvä talouden tasapainotuksen vuosivaikutus vuoden 2029 tasossa on 71,1 milj. euroa, johon on huomioitu käyttötalouden, rahoitustuottojen sekä kunnallisveron ja kiinteistöveron korotuksen vaikutukset.

Kumulatiivinen eli vuosien 2026–2029 lainanottotarvetta vähentävä kokonaisvaikutus on Vasemmiston ryhmän vaihtoehtoesityksen mukaan n. 230 milj. euroa. Tästä kokonaisvaikutuksesta käyttötalouden menojen kasvua hillitsevä vaikutus on 51,6 milj. euroa ja toimintatuottoja lisäävä vaikutus 25,9 milj. euroa. Rahoitustuottojen lisäyksen vaikutus on 57,8 milj. euroa. Kunnallisveron korotuksen arvioitu vaikutus on 90 milj. euroa. Kiinteistöverojen korotusten arvioitu vaikutus on 4,3 milj. euroa. Investointeja vähentävien muutoksien kokonaisvaikutus vuosille 2026–2029 on 1 milj. euroa.

Talouden tasapainotustoimenpiteet yhteensä

Luvut (1000 eur)	2026		2027		2028		2029		Kokonaisvaikutus (kumulatiivinen)		
	Tulo-lisäys	Meno-vähennys	Tulo-lisäys	Meno-vähennys	Tulo-lisäys	Meno-vähennys	Tulo-lisäys	Meno-vähennys	Tulo-lisäys	Meno-vähennys	Yhteensä
Toimenpiteet (käyttötalous)	3 502	5 818	4 630	14 422	7 520	17 552	10 250	13 804	25 902	51 596	77 498
Verotulot			31 430		31 430		31 430		94 290	0	94 290
Rahoitustuotot (nettomuutos)	11 134		15 570		15 570		15 570		57 844	0	57 844
Yhteensä	14 636	5 818	51 630	14 422	54 520	17 552	57 250	13 804	178 036	51 596	229 632
Pysyvät rakenteelliset muutokset yhteensä vähintään vuoden 2029 tasolle							71 054				
Investoinnit (nettomuutos)		24 151		47 593		-25 340		-45 341	0	1 063	1 063
Tasapainotus yhteensä	14 636	29 969	51 630	62 015	54 520	-7 788	57 250	-31 537	178 036	52 659	230 695

Vasemmiston ryhmän esittämä tasapainotustyö painottuu rakenteellisesti kestäväen tulopohjan vahvistamiselle, jolla varmistetaan talouden tasapainotuksen kumulatiivinen vaikutus sekä nykyisen taloussuunnitelmakauden ajalle että sen jälkeen. Osana käyttötalouden menojen vähentämistä saattaa seurata toimenpiteitä, joilla voi olla henkilöstövaikutuksia. Mikäli henkilöstövaikutuksia sisältäviä toimenpiteitä tulisi, kaupunginhallitus päättää erikseen asianmukaisten yhteistoimintaneuvotteluiden käynnistämisestä. Tulopohjan vahvistamisen kautta vaihtoehtoinen esitys tavoittelee tilannetta, jossa yhteistoimintaneuvotteluilla ei olisi suoria henkilöstövähennyksen tarpeita.

Mikäli Vasemmiston esittämä tasapainotuksen kokonaisuus etenee, on toimenpiteiden täysimääräinen toteuttaminen myöhemmissä päätöksissä välttämätöntä Espoo-tarinan mukaiseen tavoitetasoon pääsemiseksi.

Kaupunginhallitus seuraa vaihtoehtokehityksen toimeenpanoa ja arvioi tarvittaessa korvaavien toimien tarpeellisuutta.

Tasapainotustasoa tarkastellaan vuosittain kehyspäätöksen yhteydessä suhteessa Espoo-tarinan tavoitteiden toteutumiseen sekä päätettyjen talouden

tasapainotustoimenpiteiden edistymiseen.

Vasemmistoliitto edellyttää, että organisaation toiminnan vaikuttavuutta ja palvelujen laatua kehitetään johdonmukaisesti palvelujen järjestämisessä, johtamisessa sekä hallinto- ja tukipalveluissa. Talouden tasapainon saavuttamista tukee työprosessien sujuvoittaminen, uusien toimintamallien kehittäminen sekä teknologian hyödyntäminen, kun se on tarkoituksenmukaista. Kaupunginvaltuusto seuraa talouden tasapainotustyötä osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen avulla. Tämän lisäksi seurataan toimien lyhyt- ja pitkäaikaisvaikutuksia niin espoolaisiin kuin henkilöstöön.

Vaihtoehtoinen talouskehitys esitetään vastaesityksenä kaupunginhallitukselle 25.5.2026 kaupungin pohjalle vero- ja kehysesityksestä. Vastaesitys esitetään myös kaupunginvaltuuston kokoukselle 8.6.2026 päätettäväksi.

Käyttötalous

Kasvun ja oppimisen toimiala

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen rahoitus ja mitoitukset säilytetään pitkälti nykyisellään. Varhaiskasvatuksen kustannuksia hillitään kiinnittämällä huomiota turhiin ateriatilausmääriin ja palvelumuodon siirtymällä.

Perusopetukseen tehdään lisäinvestointeja, jotta kaupunki varmistaa etenkin oppimisen tuen muutoksen onnistumisen ja riittävät resurssit kouluissa kiusaamiseen puuttumiseksi ja turvallisen aikuisen läsnäolomiseksi. Toisen asteen koulutukseen ei kohdenneta säästötoimenpiteitä. Muita toimintakuluja karsitaan harkiten.

Arvio toimenpiteiden vaikutuksista:

Vuonna 2029, 1000 eur	Yhteensä v. 2026–2029, 1000 eur
2 043	5 381

Kaupunkiympäristön toimiala

Kaupunkitekniikan keskuksen tuloja kasvatetaan avustuksilla, ulkomainontaa laajentamalla sekä lumenkaato- ja ylijäämämaiden vastaanottoaikojen maksuja ja laajuutta lisäämällä. Talvikunnossapidosta tai kausiluonteisesta kaupunkivihreästä ei säästetä.

Kaupunkiympäristön esikunnan osalta tehdään menovähennyksiä ostopalveluita vähentämällä ja tulonlisäyksiä palauttamalla maankäyttösopimuskynnys 250t euron

tasolle sekä asettamalla luovutus- ja rakentamiskelpoisille tonteille varausmaksu.

Ympäristön ja rakennusvalvonnan tilankäyttöä ja asiakaspalvelutoimintojen järjestelyjä tarkastellaan luoden siten menovähennyksiä. Rakennusvalvonnan henkilöresursseihin ei kohdenneta vähennyksiä.

Kaupunkisuunnittelukeskuksen ulkoisia ostoja vähennetään ja töitä uudelleenjärjestellään kohdennetusti ja pitkällä aikavälillä. Kaavoitus- ja lupamaksuja korotetaan.

Tilapalveluissa toimintaa ja toimitilojen käyttöä tehostetaan, kiinteistöjen myymistä vauhditetaan, ulkoisten vuokrasopimusten jatkoja optimoidaan ja kaukolämpöliittymiä korvataan uusissa hankkeissa maalämpö- ja sähkökattilajärjestelmin. Siivouksen ja huoltotöiden taajuudesta ja laajuudesta ei karsita, vaan kouluista ja muista kuntalaisten käytössä olevista tiloista pidetään huolta vähintään nykyisen tason mukaisesti.

Ilmasto- ja lähiluontotyöhön sekä vesiensuojeluun tehdään lisäinvestointeja, jotta kaupunki saavuttaa varmemmin hiilineutraaliustavoitteensa sekä turvaa luonnon monimuotoisuutta Espoo-tarinan mukaisesti.

Arvio toimenpiteiden vaikutuksista:

Vuonna 2029, 1000 eur	Yhteensä v. 2026–2029, 1000 eur
13 261	34 947

Elinvoiman tulosalue

Kulttuuri- ja liikuntamahdollisuuksien monipuolisuutta ylläpidetään ilman, että palveluiden käyttö- ja harrastemaksuja korotetaan tai palvelutuotannosta ja lähiliikuntapaikkojen kunnossapidosta karsitaan.

Pysäköintimaksuja tarkastellaan Oittaa ulkoilualueen ja urheilupuistojen läheisyydessä. Avustusmäärärahojen vastaavuus teatteri-investoinnin aikataulun kanssa huomioidaan osana vaihtoehtokehystä.

Työllisyys- ja elinkeinotoimenpiteisiin panostetaan jättämällä niihin kohdentuvat säästöt tekemättä. Elinkeinon osalta Espoon mahdollisuudet houkutella yrityksiä ja investointeja säilytetään nykyisellä tasolla, koska ne nähdään tärkeinä kaupungin verotulojen, talouskasvun ja elinvoiman ajurina. Työllisyyden palveluihin tehdään lisäinvestointeja, jotta kaupunki voisi paremmin vastata etenkin nuorten, vieraskielisten ja pitkäaikaistyöttömien työllistymiseen.

Arvio toimenpiteiden vaikutuksista:

Vuonna 2029, 1000 eur	Yhteensä v. 2026–2029, 1000 eur
3 250	6 550

Konsernihallinto, valtuusto ja kaupunginhallitus

Konsernihallinnossa sopeutetaan ICT- ja digipalveluiden käyttömenoista, tietyistä asiointipisteistä ja toimitiloista luovutaan harkiten ja ostopalveluita vähennetään. Valtuuston ja kaupunginhallituksen osalta keskitettyä palkkavarausta sekä asiantuntija- ja painatuspalvelumäärärahaa alennetaan, Emba-koulutus korvataan huokeammalla koulutusmuodolla.

Arvio toimenpiteiden vaikutuksista:

Vuonna 2029, 1000 eur	Yhteensä v. 2026–2029, 1000 eur
2 399	7 085

Kaupunkiyhteiset

Kaupunkitasoisesti käännös- ja tulkkau palveluiden ostoja vähennetään varmistamalla kuitenkin lakisääteinen palvelutaso. Viestinnän organisaatiota uudistetaan pyrkien kuitenkin arvioiden mahdollisia pitkän aikavälin vaikutuksia.

Arvio toimenpiteiden vaikutuksista:

Vuonna 2029, 1000 eur	Yhteensä v. 2026–2029, 1000 eur
320	640

Investoinnit

Vasemmiston ryhmän esitys valtuustokauden 2026-2029 investointien osalta mukailee kaupungin pohjaesitystä, jossa investointien kokonaismäärä on enintään 1742 milj. euroa ja jossa on huomioituna sekä kaupungin omat investoinnit ja vuokrakohteina hankittavat toimitilakustannukset.

Ryhmän esitys tukee investointiohjelman valmistelussa esiin tulleita lisäinvestointitarpeita ja hankeaikataulun muutoksia. Vasemmiston ryhmän

tahtotila on, että sekä suurempia hankekokonaisuuksia että etenkin päiväkotij- ja kouluhankkeita edistetään suunniteltujen aikataulujen mukaisesti ja että lykkäyksiä tehdään vain välttämättömien teknisten syiden takia. Investointihankkeet voivat viivästyessään aiheuttaa suurempia kustannuksia, mikä ei ole talouden tasapainottamisen tavoitteiden mukaista.

Kokonaisuutena vasemmiston vastaesityksen investointiohjelman nettomuutos valtuuston 2025 hyväksymään voimassa olevaan investointiohjelmaan on 1 milj. euroa vähentävästi.

Rahoitustuotot ja kassan käyttö

Peruspalveluiden ja maanhankinnan investointirahaston säännöissä on määritelty, että rahaston tarkoituksena on varmistaa kaupungin peruspalveluinvestointien ja maanhankinnan rahoitusta pitkällä aikavälillä. Vasemmiston esittämä vaihtoehtoinen talouskehys sisältää rahastojen tuoton tulouttamista ja kassan käyttöä kehyskaudella 2026-2029.

Rahastoja ei ole tarkoitettu ensisijaiseksi joustovälineeksi talouden heilahteluihin. Rahaston sääntöjen mukaan rahaston reaaliarvo tulee säilyttää pitkällä aikavälillä, joten vasemmisto esittää toivomuksen tarkastella rahastojen sääntöjä sen osalta, pohjataanko jatkossa tulouttamisen taso euromääräisesti vai prosentuaalisessa suhteessa reaalityttöihin. Kyseessä olisi vaihteleva luku, mutta siten voitaisiin varmistaa, ettei rahaston pääomaa pureta osana tulouttamista.

Vasemmiston vastaesitys sisältää rahoitusvarojen (kuten rahastot) merkittävää käyttöä kaupungin menojen kattamiseen osana talouden tasapainotuksen kokonaisuutta tämän valtuustokauden aikana. Rahoitustuottojen ennustetta on nostettu n. 15,5 milj. eurolla per vuosi, kuten kaupungin pohjaesityksessäkin. Vaikutus kehyskaudelle 2027–2029 on 46,6 milj. euroa.

Huomioiden vuodelle 2026 tulevat vaikutukset, on kokonaisvaikutus 57,8 milj. euroa. Lisäksi lainojen takaisinmaksut 52,9 milj. euroa katetaan tällä valtuustokaudella kassavaroista. Valtuustokauden aikana rahoitustuottoja tullaan mahdollisesti käyttämään enemmän kuin niiden kasvu on.

Verotulot

Rakentamattoman tontin kiinteistövero nostetaan nykyisestä 4,43 %:sta 5 %:en (korotus 0,57 %-yksikköä). Voimalaitosten kiinteistövero aletaan periä 3,1 %:n mukaan. Veromuutokset lisäävät vuosittain tuloja n. 1,43 milj. euroa ja niiden kokonaisvaikutus kaudelle 2027–2029 on 4,3 milj. euroa

Vasemmistoliiton vaihtoehtokehyksessä on maltillinen kunnallisveron nosto nykyisestä 5,3 %:sta 5,6 %:en (korotus 0,3 %-yksikköä). Tämä tuo pysyvän ja kestävä lisäyksen tuloihin ja sen kokonaisvaikutus kaudelle 2027-2029 on 90 milj. euroa. Tämä mahdollistaa lisäinvestoinnit Espoo-tarinan tavoitteiden mukaisesti pitäen Espoon yhä verotukseltaan kilpailukykyisenä.